

OMÓWIENIA KSIĄŻEK I CZASOPISM

CHOROBA AFEKTYWNA DWUBIEGUNOWA – WYZWANIA TERAPEUTYCZNE

Pod redakcją Dominiki Dudek, Marcina Siwka i Janusza Rybakowskiego
Wydawnictwo Termedia, Poznań, 2013, stron 383

Diagnostyka i terapia osób cierpiących z powodu choroby afektywnej dwubiegunowej (ChAD) są jednym z poważniejszych wyzwań w psychiatrii. Taki stan rzeczy wynika nie tylko z faktu, że klinicyści często mylą tę chorobę z innymi zaburzeniami psychicznymi (przede wszystkim z dużą depresją), ale również ze względnego niedostatku „uzasadnionych naukowo” strategii leczenia.

Z punktu widzenia polskiego czytelnika obraz ChAD mógł wydawać się tym bardziej zagadkowy, że dotychczas w naszym kraju brak było kompleksowych opracowań dotyczących praktycznych aspektów postępowania w zaburzeniach dwubiegunowych. Monografie redagowane przez prof. Dominikę Dudek, dr. Marcina Siwka i prof. Janusza Rybakowskiego (wydana w 2012 roku *Choroba afektywna dwubiegunowa – wyzwania diagnostyczne* oraz najnowsza *Choroba afektywna dwubiegunowa – wyzwania terapeutyczne*) wypełniają zatem istotną lukę w literaturze przedmiotu.

Autorzy Choroby afektywnej dwubiegunowej – wyzwań terapeutycznych podjęli się ambitnego zadania: przedstawienia aktualnego stanu wiedzy na temat leczenia osób cierpiących z powodu ChAD. Tym samym postawili przed sobą cel trudny w dwójnasób. Z jednej strony jego realizacja wymagała dokonania syntezy zdecydowanej większości dostępnych danych na temat terapii pacjentów z ChAD. Z drugiej – długość cykli wydawniczych sprawia, że część informacji przedstawianych w podręcznikach medycznych traci swą aktualność „w drodze między drukarnią a półkami księgarskimi”. Twórcy omawianej pracy rozwiązali ten problem w interesujący sposób – nie tylko posłużyli się najnowszymi źródłami danych (spisy piśmiennictwa obfitują w artykuły opublikowane w 2013 roku), ale również nadali (...) wyzwaniom terapeutycznym pewien „rys spekulatywny” (omawiając przyszłe – mniej lub bardziej hipotetyczne – kierunki leczenia osób z ChAD). Jest to swego rodzaju „zaproszenie do dyskusji” skierowane do autorów badań, których wyniki dopiero ujrzą światło dzienne.

Wprawdzie szeroki zakres problemów przedstawionych w omawianej książce nasuwa skojarzenia z wytycznymi CANMAT (Yatham LN i in. *Bipolar Disord.* 2013; 15: 1–44) oraz ze wskazówkami postępowania terapeutycznego autorstwa G.S. Malhiego i wsp. (*Acta Psychiatr. Scand.* 2009; 119 (supl. 19): 27–46), to *Choroba afektywna dwubiegunowa – wyzwania terapeutyczne* jest „czymś więcej”. Jej autorzy nie ograniczyli się bowiem do przypomnienia aktualnie obowiązujących zasad terapii, ale także przybliżyli czytelnikom wiele zagadnień pomijanych w większości wytycznych praktyki klinicznej.

Poszczególne części książki uporządkowano począwszy od rozdziałów poświęconych podstawowym zagadnieniom, skończywszy na rozważaniach dotyczących najbardziej specyficznych problemów. Dwa pierwsze rozdziały (autorstwa prof. J. Rybakowskiego) poświęcono omówieniu najważniejszych leków stosowanych w terapii osób z ChAD – litu oraz leków normotymicznych I i II generacji. Kolejne części dotyczą metod terapii manii lub depresji dwubiegunowej (prof. D. Dudek i dr M. Siwek), profilaktyki nawrotów ChAD (prof. J. Rybakowski) oraz leczenia „trudnej” ChAD (prof. Ł. Świącicki). W dalszych rozdziałach czytelnik znajdzie informacje na temat zasad terapii chorych

z ChAD należących do szczególnych populacji: osób z chorobami somatycznymi (prof. J. Rymaszewska), młodzieży (prof. F. Rybakowski), kobiet w wieku rozrodczych (prof. D. Dudek), osób starszych (prof. T. Parnowski), osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych (prof. J. Samochowiec i dr A. Samochowiec) oraz pacjentów ze współwystępującymi zaburzeniami lękowymi (dr W.J. Cubała) lub z ADHD (prof. A. Rajewski, dr A. Rajewska-Rager). Ponieważ problem leczenia osób z zaburzeniem schizoafektywnym dotychczas był przedmiotem niewielu badań, to tym bardziej warto zwrócić uwagę na opracowany przez prof. M. Jaremeń rozdział poświęcony temu zagadnieniu. W kolejnych dwóch częściach szczegółowo omówiono rolę terapii elektrowstrząsowej, przeczaszkowej stymulacji magnetycznej oraz innych technik neurostymulacyjnych w leczeniu osób z ChAD (prof. R.T. Hese i dr T. Zyss). W dalszych rozdziałach przybliżono problemy rzadko pojawiające się w opracowaniach na temat zasad terapii ChAD: zaburzenia snu (dr A. Wichniak) i zaburzenia czynności seksualnych pojawiające się w przebiegu omawianej choroby (Dr S. Jakima) oraz interakcje i działania niepożądane leków normotymicznych (dr M. Siwek i dr J. Woróń). Rozważania na temat biologicznych aspektów leczenia pacjentów z ChAD zamyka rozdział opracowany przez Prof. J. Rybakowskiego, w którym zarysował on nowe kierunki farmakoterapii ChAD. Trzy ostatnie rozdziały poświęcono zagadnieniom psychospołecznym: psychoterapii (Mgr G. Mączka), psychoedukacji (prof. J. Jaracz i dr B. Budziński) oraz współpracy z pacjentem i jego rodziną (prof. D. Dudek). Wszystko to składa się na pierwsze w Polsce, wszechstronne kompendium aktualnej wiedzy na temat leczenia osób z ChAD. Lektura tej książki ma szansę dostarczyć czytelnikom wiele satysfakcji – nie tylko ze względu na jej walory merytoryczne, ale również z uwagi na interesujący styl pisarski autorów.

lek. **Rafał Jaeschke**

Zakład Zaburzeń Afektywnych Katedry Psychiatrii
Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum